

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

vitá bronzová nášivka nalezená v těchto místech.

P o z n á m k y :

- 1 Dohnal V., Zjišťovací sondáž na Tepenci / katastr Jívová / - pravěká část / okr. Olomouc / , PV 1971, Brno 1972, 62-64.
- 2 týž, Výzkum hradiska z pozdní doby bronzové na Tepenci / k.ú. Jívová, okr. Olomouc / , PV 1973, Brno 1974, 34.
- 3 týž l.c. 35-36.

Grabung auf dem spätbronzezeitlichen Burgwall auf Tepenec, Gemeinde Jívová /Bez. Olomouc/. Im Sommer 1974 wurde die vierte Etappe der Rettungsgrabung auf dem Berg Tepenec durchgeführt. Die Grabung des Teiles des befestigten Areales, das durch den Steinbruch bedroht ist, wird in einer fünf Meter breiten Sonde durchgeführt. Die Sonde wurde im Jahre 1971 eingeleitet und soll quer über den Burgwall in seiner kürzeren Achse verlaufen. Die geplante Länge der Sonde beträgt 110m. Im Jahre 1974 wurde der Abschnitt in einer Länge von 60m untersucht, wobei man eine Kulturgrube feststellte /5 x 3m, Tiefe der Grube 60m/, die von einem ähnlichen in den vergangenen Jahren festgestellten Siedlungsobjekt ca. 30m entfernt ist. Beide Gruben enthielten spätbronzezeitliche Keramik. Die Kulturschicht beginnt gleich unter dem Rasen und reicht in eine Tiefe von 30 - 50 cm. Das Liegende ist durch zahlreiche unregelmässige Eintiefungen gefurcht, Pfostengruben kamen selten vor. Im Jahre 1974 fand man ausser Scherbenmaterial eine fast unbeschädigte grosse Brillenfibel mit Achterschlinge und einen kleinen stark gewölbten bronzenen Buckel mit einer Ose an der Innenseite. Mit der Beendigung der Grabung wird im Jahre 1975 gerechnet.

REVIZNÍ VÝZKUM NA POHŘEBIŠTI PODOLSKÉ KULTURY
V PODOLÍ

/ okr. Brno-venkov /

Jiří Ř í h o v s k ý, AÚ ČSAV Brno

/ Tab. 18 - 19 /

"Podolská kultura", představující v dnešním pojetí mladší /podolskou/ vývojovou fázi středodunajského okruhu kultury popelnicových polí v pozdní době bronzové, byla pojmenována v roce 1910 I. L. Červinkou podle rozsáhlého žárového pohřebiště, prozkoumaného v roce 1907 členy Moravského archeologického klubu P. Černým, I. L. Červinkou, A. Procházkou, J. Stávkem, E. Synkem a A. Ptáčkem v Podolí u Brna /1/. Obsáhlý náleзовý materiál - v převážné části keramický, doplněný menším počtem bronzových a také již železných předmětů - zůstal většinou v depozitáři Moravského muzea v Brně nezpracován /neumytý a nerestaurovaný/. V dalších pracích, věnovaných problematice pozdní doby bronzové na jižní Moravě, byly proto tyto nálezy publikovány jen velmi mezerovitě /2/. Tento nedostatek se velmi citelně projevil zejména při přípravě autora tohoto příspěvku k obsáhlejší studii o vrcholném a pozdním období podolské fáze středodunajských popelnicových polí na jižní Moravě. Po dohodě ředitelství Archeologického ústavu ČSAV v Brně s vedením pravěkého oddělení Moravského muzea byl celý dosud nedotčený keramický náleзовý soubor z Podolí v Archeologickém ústavě laboratorně zpracován a fotograficky i kresebně dokumentován. Velkou část nalezených předmětů /z toho téměř všechny dříve restaurované nádoby/ se však, bohužel, nepodařilo zařadit do náleзовých celků. Nepříjemným překvapením byla také skutečnost, že číslování hrobů na nálezech se nepodařilo sladit ani s dvojitým číslováním hrobových celků v předběžné přehledné publikaci podolského pohřebiště z roku 1910. Naprosto nevyhovující a nedostatečnou identifikaci náleзу, které mají pro řešení zmíněné problematiky sklonku kultury popelnicových polí a jejího přechodu k vlastní halštatské kultuře klíčový význam, bude nutno alespoň částečně vynahradiť získáním nových celků přímo v terénu. Proto se v roce 1974 přikročilo k zahájení zjišťovací akce, jejímž cílem byl pokus navázat na prozkoumanou plochu z roku 1907.

Předběžným průzkumem terénu, který se za uplynulých 67 let podstatně změnil hustou zástavbou, byla za nevhodnější určena parcela číslo 1783/5 ve východní části pohřebiště, kde byla hustota hrobů největší a neprozkoumaná plocha v zahradách nejméně osázená ovocnými stromy. Následným zjišťovacím výzkumem provedeným ve dnech 19. až 29. listopadu 1974 jsme na ploše 30m² našli tři žárové hroby. Byly uloženy v hloubce 100 až 120cm pod dnešním povrchem ve vrstvě hnědé humusovité hlíny, která měla v nadloží silnější vrstvu světlé sprašové hlíny pocházející zřejmě z navážky z blízké zaniklé cihelny. Nepodařilo se rozpoznat tvar ani velikost hrobových jam.

Hrob 1/74 : obsahoval dvě nádoby /amforu a amforovitou misku/, z nichž větší se zahlubovala 5cm do sprašového podloží ; popelnicí byla menší nádoba.

Hrob 2/74 : nad skupinou čtyř nádob /dvě amfory, amforovitá mísa a plochá mísa/ byly nepravidelně rozhozeny střepy hrubé hrcovité nádoby, zlomky spálených kústek a malá bronzová spirálka ; hrobová jáma se zahlubovala asi 20cm do sprašového podloží.

Hrob 3/74 : neúplný kamenný kruh / z velkých, plochých kamenů uložených pečlivě vedle sebe se sklonem zhruba 45° dovnitř hrobu/ o průměru 200 až 220cm ohraničoval hrobovou jámu /mísovitě se zahlubující až 25cm do sprašového podloží/, na jejímž dně stála pod vrstvou nepravidelně rozhozených střepů hrubé hrncovitě nádoby a zlomku bronzového náramku skupina sedmi nádob /dvě velké a dvě malé amfory, amforovitá mísa, plochá mísa a šálek/.

Vesmés všechny nádoby, až na nepatrné výjimky, byly velmi špatně dochované a dají se restaurovat jen s velkými obtížemi. Příčinou chatrného stavu je nedokonalé vypálení keramiky vyrobené pravděpodobně jen pro pohřební účely. Rozbor a časové zařazení nálezů bude možné až po jejich laboratorním zpracování. Ve výzkumu budeme v příštích letech pokračovat.

P o z n á m k y :

- 1 I. L. Červinka, Nový typ popelnicových polí na Moravě, Pravěk VI 1910, 140ff. ; A. Procházka, I. L. Červinka, F. Černý, E. Synek, Žárové pohřebiště u Podolí, Pravěk VI 1910, 149ff.
- 2 J. Nekvasil, Horákovská skupina mohylového lidu na jižní Moravě, 1952, disertační práce v rukopise ; M. Šolle, Jižní Morava v době halštatské. Pam. arch. XLVI 1955, 101ff. ; V. Dohnal, Osídlení Moravy lidem kultury podolské, 1957, diplomová práce v rukopise ; J. Říhovský, Problematika podolské kultury, AR XII 1960, 212ff. ; V. Podborský, Mähren in der Spätbronzezeit und an der Schwelle der Eisenzeit, 1970, 56ff.

Revisionsgrabung auf dem Gräberfeld der Podoler Kultur in Podolí /Bez. Brno - venkov/. Bei der Vorbereitung einer Studie über den späten Zeitabschnitt der Podoler Phase der mitteldonauländischen Urnenfelderkultur in Südmähren stiess man auf grosse Schwierigkeiten bei der Identifizierung älterer Funde von dem Brandgräberfeld in Podolí bei Brno, besonders sofern es sich um die Bestimmung ihrer Zugehörigkeit zu Grabkomplexen handelt. Da gerade diese Funde für die Lösung der erwähnten Problematik der Neige der Urnenfelderkultur und ihres Ursprunges zur eigentlichen hallstattzeitlichen Kultur eine Schlüsselbedeutung haben, wird es notwendig sein, diesen Mangel zumindest teilweise durch die Erwerbung neuer Komplexe direkt im Terrain zu ersetzen. Durch die Feststellungsgrabung im November 1974 gelang es an die im Jahre 1907 durchforschte Fläche anzuknüpfen. Auf einer Fläche von 30m² gewannen wir drei Brandgräber, von denen die ersten zwei, die zwei und vier Gefässe enthielten, einfach waren ; das dritte mit sieben Gefässen begrenzte ein unkompletter Steinkreis im Durchmesser von etwa 200cm. Die Analyse und die zeitliche Einreihung der Funde wird erst nach ihrer laboratorischen Verarbeitung möglich sein. Vorläufig kann man sie an die Neige der späten Bronzezeit legen. In der Grabung werden wir in den nächsten Jahren fortsetzen.

NÁLEZ PLODŮ JABLONĚ Z DOBY BRONZOVÉ OD POLEŠOVIC / okr. Uherské Hradiště /

Emanuel O p r a v i l, AÚ ČSAV Brno

Při archeologickém výzkumu na katastru obce Polešovice na Uherskohradištsku učinil dr. Snášil ojedinelý nález zuhelnatělých plodů jabloně. Pochází z objektu P74/296 - zásobní jáma, kterou klade autor výzkumu do doby bronzové, ke kultuře velatické. K paleobotanické analýze byl předložený soubor 17 nejstejně velkých úlomků zuhelnatělých plodů ; původně celé plody se při vyzvednutí z hlíny poškodily, neboť jsou značně křehké. Díky tomuto poškození však bylo možno nalezené plody prozkoumat i zevnitř. Na plodech se zachovala více méně svraskalá pokožka ; z toho můžeme soudit, že nezuhelnatělo syrové ale sušené ovoce v zásobnici. U dochovaných větších částí plodů lze rozpoznat typický tvar malvic jabloně, u kterých převládala výška nad šířkou. Ve stopečné jamce některých malvic se uchovala i zuhelnatělá stopka, na kališní části jsou zřetelné zbytky kalicha. Na většině zlomků plodů jsou patrná výborně zachovaná zuhelnatělá semenná pouzdra i se semeny.

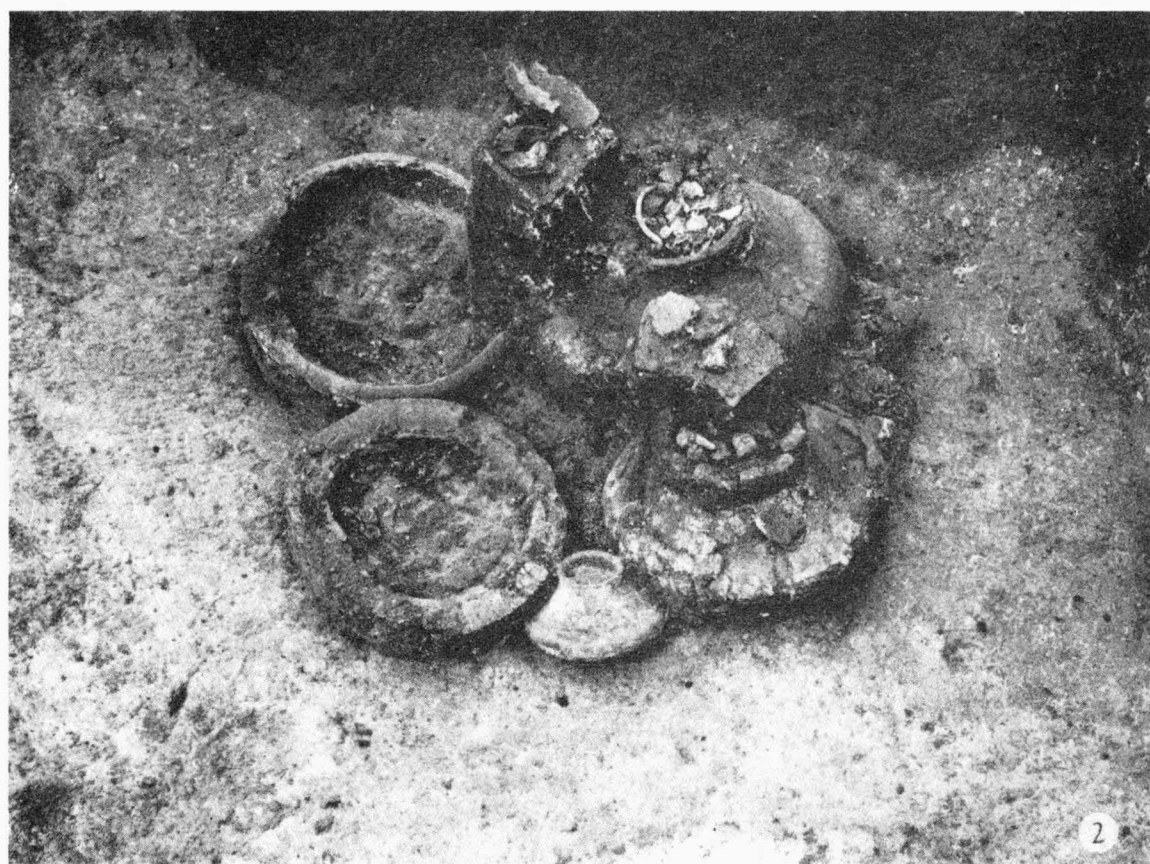
Rozměry nejlépe zachovaných zlomků jsou následující : 23 x 19 mm a 25 x 19 mm ; u ostatních úlomků možno měřit pouze délku. Přihlížíme-li ke skutečnosti, že zuhelnatěly sušené plody, můžeme potom předpokládat, že v syrovém stavu byly jistě o několik milimetrů větší. Plody patří jabloni lesní /Malus silvestris ssp. acerba (Mér.) Mansf./, která byla v té době součástí okolních porostů a jak vyplývá z nálezů též předmětem zájmu sběrného hospodářství.

Na území našeho státu je to první nález celých plodů jabloně a současně jeden z nejstarších. Dosud zveřejněné nálezy jabloně se týkají převážně semen, méně častěji dřeva a pocházejí z mladších období především ze středověku. Existence jabloně v porostech z mladší doby bronzové v Dolnomoravském úvalu naznačuje, že i u mladších nálezů semen a jádřinců z doby hradištní od Mikulčic máme co činit s ovocem místního původu.

Fund von Apfel Früchten aus der Bronzezeit von Polešovice /Bez. Uherské Hradiště/. In einer Vorratsgrube aus der Bronzezeit /Velaticer Kultur/ im

Tab. 18
Podolí / okr. Brno-venkov/ . 1 žárový hrob č. 1/74 ; 2 žárový hrob 2/74. - 1 Brandgrab Nr. 1/74 ; 2
Brandgrab Nr. 2/74.

Tab. 19
Podolí / okr. Brno-venkov / . 1 - 2 žárový hrob č. 3/74. - 1 - 2 Brandgrab Nr. 3/74.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné